

Προς μια νέα ευρωπαϊκή πολιτική για το Προσφυγικό;

Η ρωσική επέμβαση στην Ουκρανία δημιούργησε ένα μεγάλο κύμα προσφύγων, πιθανόν το μεγαλύτερο στην Ευρώπη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Μέχρι τα τέλη Αυγούστου περισσότεροι από 8,5 εκατομμύρια Ουκρανοί είχαν διασχίσει τα σύνορα από την Ουκρανία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Η υποδοχή των ουκρανών προσφύγων στην Ευρώπη ήταν άμεση, συντονισμένη και θερμή. Ένα εκτενές δίκτυο κυβερνήσεων, τοπικής αυτοδιοίκησης, οργανώσεων της ουκρανικής διασποράς αλλά και των ευρωπαίων πολιτών

κινητοποιήθηκε για να συνδράμει στην υποδοχή και φιλοξενία τους. Το αξιοσημείωτο σε πολιτικό επίπεδο είναι ότι η ΕΕ έδρασε άμεσα και με ενιαία στάση. Η κορήγηση προσωρινής παραμονής στους ουκρανούς πρόσφυγες έγινε κατ' εφαρμογήν της κείμενης κοινοτικής νομοθεσίας, με την υποστήριξη ακόμη και των χωρών του Βίζεγκραντ (Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία και Σλοβακία). Με εντυπωσιακή ταχύτητα, η ΕΕ παρουσίασε τον Μάρτιο του 2022 πρόγραμμα 10 σημείων για τον συντονισμό των ευρωπαϊκών κρατών στην υποδοχή των ουκρανών προσφύγων.

ΓΝΩΜΗ

ΤΗΣ ΝΤΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Δεν θα μπορούσε να είναι εντονότερη η αντίθεση σε σχέση με την αρνητική στάση των Ευρωπαίων απέναντι στο κύμα του 1,5 εκατομμυρίου Αφγανών, Σύρων και άλλων μεταναστών που κατέφτασαν στην Ευρώπη το 2015-16. Οι τελευταίοι θεωρήθηκαν ανεπιθύμητοι και απειλή για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Η διαφορετική αντιμετώπιση των ουκρανών οφείλεται στη γενικότερη αντίληψη ότι είναι τα άδικα θύματα του ρωσικού αυταρχισμού, και ασφαλώς στην πολιτιστική-θρησκευτική συγγενεία τους με τους γηγενείς πληθυσμούς των ευρωπαϊκών χωρών.

Μπορεί η ουκρανική κρίση και η ενιαία και θετική στάση των Ευρωπαίων να αποτελέσει το γενεσιουργό αίτιο μιας νέας μεταναστευτικής πολιτικής; Τον Ιούνιο του 2022, είκοσι ένα κράτη-μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, σύναψαν συμφωνία για τη μετεγκατάσταση μεταναστών, μέσα από έναν εθελοντικό μηχανισμό που θα ενεργοποιείται σε ετήσια βάση. Πρόκειται για ένα μικρό (ως προς τους αριθμούς που συμφωνήθηκαν) αλλά σημαντικό βήμα προόδου στην οικοδόμηση μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής που θα βασίζεται στην έμπρακτη αλληλεγγύη μεταξύ των ευρωπαϊκών εταίρων.

Δυστυχώς, το υπό διαπραγμάτευση στους κόλπους της ΕΕ «Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση» επιδεικτικά αγνοεί τα θετικά διδάγματα από την πρόσφατη ευρωπαϊκή διαχείριση των ουκρανών προσφύγων. Δίνει πρωταρχική έμφαση στη συγκράτηση των μεταναστών σε τρίτες χώρες, μέσα από ένα ιδιαίτερα περιοριστικό πλαίσιο ως προς την αναγνώριση των προσφύγων και των ανθρώπων που χρειάζονται διεθνή προστασία. Η μετάθεση της διαχείρισης της μετανάστευσης σε τρίτες χώρες δεν είναι σύμφωνη με τις αξίες πάνω στις οποίες οικοδομήθηκε η ΕΕ. Αποποιείται τη βαθύτερη ευθύνη που φέρουν τα κράτη του προηγμένου και δημοκρατικού κόσμου απέναντι σε ανθρώπους που παλεύουν για επιβίωση, οι ζωές των οποίων καταρρέουν λόγω κρίσεων, πολέμου και παρατεταμένης προσφυγιάς. Αυτή η ανθρωπιστική διάσταση είναι υπαρκτή, ακόμη και όταν οι άνθρωποι αυτοί χρησιμοποιούνται από τρίτες χώρες εργαλειακά ως υβριδική απειλή και παράγοντας αποσταθεροποίησης.

Η θετική (μέχρι στιγμής) εμπειρία της Ευρώπης με τους ουκρανούς πρόσφυγες δείχνει τον δρόμο για μια νέα, ολοκληρωμένη προσέγγιση. Δείχνει τις μεγάλες δυνατότητες που έχει η ΕΕ να υποδεχτεί σημαντικό αριθμό προσφύγων όταν λειτουργεί συντονισμένα και ενωτικά. Είναι επίσης μια ευκαιρία για την ΕΕ να προσανατολίσει το Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση προς μία πιο ισορροπημένη κατεύθυνση, επενδύοντας εξίσου στη δημιουργία νόμιμων οδών διέλευσης και παραμονής, καθώς και στην κοινωνική ένταξη των προσφύγων.